

પ્રશ્નપત્ર - ૬ : અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ખંડ : ૧

૭૦ ગુણ

- એકમ - ૧ (અ) સુધારક યુગ : રાજકીય, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો, સાહિત્ય ક્ષેત્રે થયેલાં નવપ્રસ્થાનો, પ્રદાનો અને નોંધપાત્ર સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓ
- (બ) પદ્ય અને ગદ્યસ્વરૂપોમાં થયેલાં નોંધપાત્ર પરિવર્તનો
- (ક) દલપતરામ, નર્મદ, નવલરામ, રણછોડભાઈ ઉદયરામ, મહીપતરામ, આદિનો સર્વાંગી અભ્યાસ
- (ડ) 'વેનચરિત', 'મિથ્યાભિમાન', 'મારી હકીકત', 'હિન્દુઓની પડતી', 'ભટનું ભોપાળું', 'લલિતાદુઃખદર્શક', 'કરણઘેલો' અને 'સાસુવહુની લડાઈ'નો પરિચય
- એકમ - ૨ (અ) સાક્ષર યુગ : રાજકીય, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો, સુધારક યુગથી જુદા પડતાં લક્ષણો - સાહિત્ય ક્ષેત્રે થયેલાં નવપ્રસ્થાનો અને સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓ.
- (બ) નરસિંહરાવ, ગોવર્ધનરામ, રમણભાઈ નીલકંઠ, ન્હાનાલાલ, કાન્ત, કલાપી, મણિલાલ દ્વિવેદી, બ.ક. ઠાકોર આદિનો સર્વાંગી અભ્યાસ
- (ક) 'કુસુમમાળા', 'કલાન્ત કવિ', 'રાઈનો પર્વત', 'જયા જયન્ત', 'પૂર્વાલાપ', 'ભણકાર'નો પરિચય
- (ડ) સાક્ષર યુગનું વિવેચન
- એકમ - ૩ (અ) ગાંધી યુગ : રાજકીય, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો, વ્યાવર્તક સાહિત્યિક વલણો - સાહિત્ય ક્ષેત્રે થયેલાં નવપ્રસ્થાનો અને પ્રવૃત્તિઓ
- (બ) ગાંધીજી, ક.મા. મુનશી, 'ધૂમકેતુ', રા.વિ. પાઠક, ઉમાશંકર જોશી, સુંદરમ, જયંતિ દલાલ, જયંત ખત્રી, ર.વ. દેસાઈ, ઝવેરચંદ મેઘાણી, પન્નાલાલ, 'દર્શક'નો સર્વાંગી અભ્યાસ
- (ક) 'સત્યના પ્રયોગો', 'જય સોમનાથ', 'દ્વિરૈફની વાતો-૧', 'મહાપ્રસ્થાન', 'ખોલકી અને નાગરિકા', 'ખરા બપોર', 'સોરઠ તારાં વહેતાં પાણી', 'માનવીની ભવાઈ', 'ઝેર તો પીધાં છે જાણી જાણી', 'રંગદા' નો પરિચય.
- (ડ) ટૂંકી વાર્તા ક્ષેત્રે અને એકાંકી ક્ષેત્રે થયેલું નવપ્રસ્થાન.

એકમ - ૪ સાહિત્ય સ્વરૂપોનો વિકાસ :

નિબંધ, આત્મકથા, નવલકથા, નવલિકા, નાટક, એકાંકી, જીવનકથા, ઊર્મિકાવ્ય (ગઝલ, સોનેટ, ગીત આદિ)

એકમ - ૫ નીચેના મુદ્દાઓનો સઘન અભ્યાસ

- (અ) ગુજરાતીમાં પ્રવાસ સાહિત્ય
- (બ) ગુજરાતીમાં હાસ્ય સાહિત્ય
- (ક) ગુજરાતીમાં ચરિત્ર સાહિત્ય
- (ડ) સુધારક યુગ, સાક્ષર યુગ, અને ગાંધી યુગનું સાહિત્યિક પત્રકારત્વ અને સામયિક પ્રવૃત્તિ.

(પ્રત્યેક એકમમાંથી એક એમ કુલ પાંચ પ્રશ્નો સરખા ગુજના પૂછાશે. અભ્યાસક્રમનું સમગ્ર રીતે આવરી લેવા પ્રશ્નોને અ-બ વિભાગમાં વહેંચી શકાશે.)

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ' : સં. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. 'અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા' : ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. 'અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ' : રમેશ ત્રિવેદી
૪. 'અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ' : ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ
૫. 'અર્વાચીન કવિતા' : સુંદરમ્
૬. 'આધુનિક કવિતાપ્રવાહ' : જયન્ત પાઠક
૭. 'ગુજરાતી સાહિત્યની રૂપરેખા - ૨' - વિજયરાય વેદ
૮. 'સંધાન' - ૧ - ૨ - ૩

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

૭૦ ગુણ

૧. (અ) સુધારક યુગમાં સાહિત્ય ક્ષેત્રે થયેલાં નવપ્રસ્થાનો દર્શાવો.
(બ) દલપતરામની કવિતાનો સદૃષ્ટાન્ત પરિચય કરાવો.

અથવા

- (અ) સુધારક યુગમાં ગદ્ય સ્વરૂપોમાં થયેલાં નોંધપાત્ર પરિવર્તનો જણાવો.
(બ) 'મારી હકીકત', 'લલિતાદુઃખદર્શક', 'સાસુ વહુની લડાઈ' અને 'ભટનું ભોપાળું'માંથી કોઈ એક કૃતિનો પરિચય કરાવો.
૨. (અ) સાક્ષર યુગનાં ત્રણ વ્યાવર્તક લક્ષણો જણાવો.

અથવા

(અ) સાક્ષર યુગના કવિઓમાંથી કોઈ એકના પ્રદાન વિશે નોંધ લખો.

(બ) 'રાઈનો પર્વત'નો પરિચય કરાવો.

અથવા

(બ) સાક્ષર યુગના વિવેચન વિશે નોંધ લખો.

૩. (અ) ગાંધીયુગમાં થયેલાં રાજકીય અને સામાજિક પરિવર્તનોની સમજ આપો.

(બ) ઉમાશંકર જોશી અથવા જયંતી દલાલની સર્જક પ્રતિભાના પ્રમુખ આવિષ્કારો દર્શાવો.

અથવા

(અ) સુંદરમ્ની વાર્તાઓનો પરિચય કરાવો.

(બ) 'જય સોમનાથ'ની સમીક્ષા કરો.

૪. કોઈપણ બે પર નોંધ લખો.

(૧) આધુનિક ગુજરાતી નવલકથા

(૨) ગાંધીયુગમાં ચરિત્રસાહિત્ય

(૩) આધુનિકોત્તર નવલિકા

(૪) સુધારકયુગમાં નિબંધ સાહિત્ય

૫. કોઈ પણ બે પર નોંધ લખો.

(અ) ગુજરાતીમાં પ્રવાસ સાહિત્ય

અથવા

ગુજરાતીમાં સામયિક પ્રવૃત્તિ

(બ) ગુજરાતી હાસ્ય સાહિત્ય

અથવા

ગાંધીયુગનું સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

(આ માત્ર નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર છે. આ જ રીતે પ્રશ્નપત્ર કાઢવું આવશ્યક નથી. કોઈક પરીક્ષક અન્ય વિકલ્પો પણ યોજી શકશે.)

પ્રશ્નપત્ર - ૭ : ભાષાવિજ્ઞાન અને ગુજરાતી ભાષાનો પરિચય

૭૦ ગુણ

એકમ - ૧ ભાષાનો સામાન્ય પરિચય :

૧૪ ગુણ

(અ) ભાષાનું માનવવ્યવહારમાં સ્થાન અને તેના ઉપયોગો

(બ) ભાષાની વ્યાખ્યાઓ અને તેનાં મુખ્ય લક્ષણો

(ક) ભાષા-વ્યવસ્થાના વિવિધ સ્તરો

(ડ) ભાષાની પરિવર્તનશીલતા

એકમ - ૨

૧૪ ગુણ [૩]

- (અ) માન્ય ભાષા અને બોલી વિશેનો સામાન્ય ખ્યાલ
- (બ) બોલીના વિવિધ સ્વરૂપભેદો
- (ક) ગુજરાતી ભાષાની બોલીઓ : ઉત્તર ગુજરાતની, મધ્ય ગુજરાતની, દક્ષિણ ગુજરાતની, સૌરાષ્ટ્રની (એનાં ઉચ્ચારણ, વ્યાકરણ અને શબ્દભંડોળગત લક્ષણો)
- (ડ) ગુજરાતી ભાષાના ધ્વનિઘટકો
- એકમ - ૩ ગુજરાતી ભાષાનો વિકાસક્રમ (ઐતિહાસિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં) ૧૪ ગુણ
- (અ) ભારતનાં ભાષાકુળો
- (બ) ભારત-યુરોપીયથી ભારતીય આર્યના ઉદ્ગમ સુધીની રૂપરેખા આપી ભારતીય આર્યની વિકાસરેખાના મહત્વનાં અને ભેદક લક્ષણોનો પરિચય
- (ક) અપભ્રંશથી અર્વાચીન ગુજરાતી સુધીની વિકાસભૂમિકા - મહત્વનાં અને ભેદક લક્ષણો સાથે
- (ડ) ગુજરાતીનાં મહત્વનાં ધ્વનિપરિવર્તનો
- (૧) સંયુક્ત વ્યંજનોનો લોપ અને પૂર્વસ્વરદીર્ઘત્વ
- (૨) અઈ-અઉનાં પરિવર્તન
- (૩) સ્વરમધ્યવર્તી ક, ગ, ય, જ, ત, દ નો લોપ
- (૪) સંયુક્ત વ્યંજનોનો વિશ્લેષ
- એકમ - ૪ માન્ય ગુજરાતી ભાષાનો અભ્યાસ ૧૪ ગુણ
- (અ) ગુજરાતી શબ્દભંડોળ
- (બ) ગુજરાતીની અંગસાધન પ્રક્રિયા :
૧. પૂર્વ પ્રત્યયો : કુ, કસ, ત્વ, સમ, અ, અમ્, ક, વણ, સ, કમ, ગેર, બદ, બિન, બે
૨. પર પ્રત્યયો : નામિક (સંજ્ઞા સાધક) અ, ય, તા, ત્વ, આશ, આહા, આઈ, પણ, ઈ, ગી, ગીરી (વિશેષણ સાધક) ઈ, ઈક, ઈય, વિન, આળુ, ગર, ખોર, દાર, બાજ (આખ્યાતિક) (સંજ્ઞાસાધક) અન-અના, અણ-અણા, સક, આઈ, આણ, આવર, તર, આમણ (વિશેષણ સાધક), આઉ-ઉ
૩. અંગવિસ્તાક : અ, ક, ડ, લ, ઈય, તત્સમ, તદ્ભવ, તદ્દશ્ય, વિદેશી અને અર્વાચીન ભારતીય ભાષાઓમાંથી સ્વીકૃત શબ્દોના ઉલ્લેખો સાથે
૪. રવાનુકારી અને દિરુક્ત શબ્દો
૫. સમાસરચના

- (અ) ગુજરાતી ભાષાની વચનવ્યવસ્થા
- (બ) ગુજરાતી ભાષાની લિંગવ્યવસ્થા
- (ક) ગુજરાતી ભાષાની અનુગો અને નામયોગીઓ
- (ડ) ગુજરાતી ભાષાના સંયોજકો, કૃદન્તો, ક્રિયા વિશેષણો, નિપાતો, (જ્યાં જ્યાં શક્ય હોય તો ત્યાં ત્યાં અર્થ અને રૂપ ભેદનો પરિચય આપવો.)

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'ગુજરાતી ભાષા અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ' : જયંત કોઠારી
૨. 'ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિચય' : પ્રબોધ પંડિત
૩. 'ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ' : યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૪. 'વ્યાકરણ વિમર્શ' : ઉર્મિ દેસાઈ
૫. 'ગુજરાતી ભાષાનું ઐતિહાસિક વ્યાકરણ' : ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૬. 'ગુજરાતી ધ્વનિવ્યવસ્થાની વિચારણા' : પિંકી શાહ
૭. 'ભાષાનુસંગ' : ઉર્મિ દેસાઈ
૮. ભાષા વિજ્ઞાન પરિચય : રમેશ ત્રિવેદી

પ્રશ્નપત્ર - ૮ : સાહિત્ય - વિવેચનના સિદ્ધાંતો

૭૦

ગુણ

એકમ - ૧

૧૪ ગુણ

- (અ) લલિતકલાની વિભાવના - (ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય સંદર્ભમાં)
- (બ) સાહિત્યકલાની વિભાવના - (ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય સંદર્ભમાં)
- (ક) કલાના વિભિન્ન પ્રકારો

એકમ - ૨

૧૪ ગુણ

- (અ) રસ, ધ્વનિ, વક્રોક્તિ, રીતિ, અલંકાર અને ઔચિત્યનો પરિચય
- (બ) પ્રશિષ્ટ, સાહિત્ય, કૌતુકરાગી સાહિત્ય, વાસ્તવદર્શી સાહિત્ય, આધુનિક સાહિત્યની વિચારધારાઓનો પરિચય.

એકમ - ૩

૧૪ ગુણ

- (અ) કાવ્યની વ્યાખ્યા (પૂર્વ અને પશ્ચિમ સંદર્ભે)
- (બ) કાવ્યહેતુ
- (ક) કાવ્યનાં પ્રયોજનો

- (૩) શબ્દની શક્તિ : અભિધા, લક્ષણા, વ્યંજના, તાત્પર્ય
(લક્ષણાના પ્રમુખ ભેદો. વ્યંજનાના ભેદો અપેક્ષિત નથી)
- (૪) અનુકરણ (પ્લેટો - એરિસ્ટોટલના સંદર્ભમાં)

એકમ - ૪ સર્જન પ્રક્રિયા સાથે સંકળાયેલા તત્ત્વો ૧૪ ગુણ
(અ) અલંકાર (બ) છંદ-ગેયતા-લય (ક) કલ્પન (૩) પ્રતીક (ઈ) પુરાકલ્પન (પ)
સાહિત્ય પ્રકારો (નવલકથા, નવલિકા, નાટક, ઉર્મિકાવ્ય, ગઝલ, સોનેટ)નો પરિચય (ફ)
પરંપરા અને પ્રયોગ

એકમ - ૫ સર્જન - ભાવન - વિવેચન : ૧૪ ગુણ
(અ) અભિવ્યક્તિ અને પ્રત્યાયન
(બ) કારયિત્રી અને ભાવયિત્રી પ્રતિભા, વિવેચનની વિભાવના
(ક) સર્જન - પ્રક્રિયા : અનુભૂતિ, કલ્પના, શૈલી, સાહિત્યિક રુચિ
(૩) વિવેચન: ૧. સિદ્ધાંતલક્ષી વિવેચન,

૨. પ્રત્યક્ષ વિવેચન : વિવરણ, અર્થઘટન, મૂલ્યાંકન,

૩. કૃતિલક્ષી વિવેચન,

૪. ભાવકલક્ષી વિવેચન,

૫. વિવેચનની પદ્ધતિઓ : ઐતિહાસિક, તુલનાત્મક, વર્ણનાત્મક

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. ભારતીય સાહિત્યવિચાર મંજૂષા : બેટાઈ - કંસારા
૨. સાહિત્યવિવેચનના સિદ્ધાંતો : નગીનદાસ પારેખ
૩. સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો : સતીશ વ્યાસ - વિજય શાસ્ત્રી
૪. સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો : મણિલાલ હ. પટેલ
૫. ભારતીય કાવ્ય સિદ્ધાંત : જયંત કોઠારી - નટુભાઈ રાજપરા
૬. પ્લેટો - એરિસ્ટોટલનું કાવ્યશાસ્ત્ર - જયંત કોઠારી
૭. સાહિત્યમાં વિવેક : નગીનદાસ પારેખ
૮. સંજ્ઞાન : ડૉ. સુમન શાહ

પ્રશ્નપત્ર - ૯ : ગુજરાતી સાહિત્યનો ઈતિહાસ ખંડ-૨ અને કાવ્યનાં તત્ત્વો

૭૦

ગુણ

એકમ - ૧: અનુગાંધી યુગનું સાહિત્ય : ૧૪ ગુણ

(અ) અનુગાંધી યુગનાં લક્ષણો - ગાંધી યુગથી જુદાં પડતાં વલણો

(બ) પ્રહ્લાદ પારેખ, રાજેન્દ્ર શાહ, નિરંજન ભગત, પ્રિયકાન્ત મણિયાર, હસમુખ

પાઠક, નલિન રાવલ, ઉશનસૂ અને જયંત પાઠકનો સર્વાંગી અભ્યાસ

- (ક) 'ધ્વનિ', 'છંદોલય', 'તૃણનો ગ્રહ', 'વનાંચલ', 'પરિક્રમા', 'સ્વપ્નપ્રયાણ', 'મોરનાં ઈંડાં' નો સામાન્ય પરિચય

એકમ - ૨ : આધુનિક અને આધુનિકોત્તર વલણો

૧૪ ગુણ

- (અ) આધુનિક સાહિત્યની વિભાવના - બંને વિશ્વયુદ્ધો પછી બદલાયેલાં તાત્વિક, સાંસ્કૃતિક, સામાજિક, ધાર્મિક વલણો - નવા વાદો (અસ્તિત્વવાદ, પરાવાસ્તવવાદ, એબ્સર્ડ, પ્રતીકવાદ, કલ્પનવાદ)
- (બ) સુરેશ જોશી, સિતાંશુ યશસ્વન્દ્ર, લાભશંકર ઠાકર
- (ક) 'જનાન્તિકે', 'જટાયુ', 'અથવા', 'માણસની વાત', 'હુકમ માલિક', 'કોઈપણ એક ફૂલનું નામ બોલો તો!', 'અમૃતા', 'આંગણિયાત', 'વિદિશા' નો પરિચય
- (ડ) (૧) સાંપ્રત નવલકથા
(૨) સાંપ્રત નવલિકા
(૩) સાંપ્રત નાટક-એકાંકી
(૪) સાંપ્રત નિબંધ
(૫) સાંપ્રત સામયિકો

(પ્રથમ બે એકમોમાં અભ્યાસક્રમને સમગ્ર રીતે આવરી લેવાય એ માટે અ-બ વિભાગમાં પણ પ્રશ્ન પૂછી શકાશે.)

એકમ - ૩ : છંદોની ઓળખ (બંધારણ સાથે)

૧૪ ગુણ

અક્ષર મેળ : અનુષ્ટુપ, મંદાકાન્તા, શિખરિણી, પૃથ્વી, હરિણી, વસંતતિલકા, સ્વર્ગધરા, ઈન્દ્રવજ્રા, ઉપેન્દ્રવજ્રા, ઉપજાતિ, શાર્દૂલ, વિકીડિત, તોટક
માત્રામેળ : ચોપાઈ, દોહરો, હરિગીત, ઝૂલણા, સવૈયા, કટાવ, મનહર

એકમ - ૪ : નીચેના અલંકારોની ઓળખ

૧૪ ગુણ

ઉપમા, રૂપક, ઉત્પ્રેક્ષા, વ્યતિરેક, અતિશયોક્તિ, વ્યાજસ્તુતિ, સ્વભાવોક્તિ, શ્લેષ, અનન્વય, દૃષ્ટાંત, શબ્દાનુપ્રાસ, વર્ણાનુપ્રાસ

એકમ - ૫ : કાવ્યનું રસદર્શન

૧૪ ગુણ

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'આધુનિક કવિતાપ્રવાહ' : જયંત પાઠક
૨. 'સ્વાતંત્ર્યોત્તર કવિતા' : દક્ષા વ્યાસ
૩. 'ગુજરાતી આધુનિક કવિતા' : ભોળાભાઈ પટેલ
૪. 'સાહિત્યમાં આધુનિકતા' : સુમન શાહ

૫. 'આધુનિક કવિતામાં ભાષાકર્મ' : સતીશ વ્યાસ
૬. 'કાવ્યબાની' : નીતિન મહેતા
૭. 'સંસૃજનાત્મક ભાષાવિજ્ઞાન' : ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૮. 'બૃહદ પિંગળ' : રા.વિ. પાઠક
૯. 'ભાષા - છંદ - અલંકાર પરિચય' : વિજય શાસ્ત્રી - મનોજ દરૂ
૧૦. 'ગુજરાતી કવિતાઓ આસ્વાદ' : સુરેશ જોષી
૧૧. 'સાહિત્યનો આસ્વાદ' : સુરેશ જોષી
૧૨. 'કાવ્ય આસ્વાદો' : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૧૩. 'છાન્દસી' : કાન્તિલાલ કાલાણી
૧૪. 'કાવ્યરસ' : વિજય શાસ્ત્રી
૧૫. 'કાવ્યપદ' : સુમન શાહ
૧૬. 'કાવ્ય સંવાદો' : રાધેશ્યામ શર્મા
૧૭. 'ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ અને કાવ્યનાં તત્ત્વો' : રમેશ ત્રિવેદી, પ્રતિભા શાહ
૧૮. 'પિંગળ પરિચય' : ચીમનલાલ ત્રિવેદી

પ્રશ્નપત્ર - ૧૦ : વિશિષ્ટ કૃતિઓ

૭૦

ગુણ

(૧) 'દયારામનાં કાવ્યો' - સં. સુભાષ દવે

(૨) 'માધવ ક્યાંય નથી' - હરીન્દ્ર દવે

એકમ - ૧: દયારામના જીવન-સમય અને સર્જનની પરિચય :

એકમ - ૨: પ્રથમ કૃતિના સામાન્ય પ્રશ્નો અને ટૂંકનોંધો

એકમ - ૩: હરીન્દ્ર દવેના જીવન, સમય, સમગ્ર સર્જનનો પરિચય, નવલકથાના સ્વરૂપ વિકાસનો પરિચય

એકમ - ૪: દ્વિતીય કૃતિના સામાન્ય પ્રશ્નો અને ટૂંકનોંધો

એકમ - ૫: બન્ને કૃતિઓના પૂર્વાપર સંદર્ભના પ્રશ્નો

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ ૨ ખંડ ૧-૨' : સં. ઉમાશંકર જોષી અને અન્ય
૨. 'ગુજરાતી (મધ્યકાલીન) સાહિત્ય' : અનંતરાય રાવળ
૩. 'દયારામ : એક અધ્યયન' : સુભાષ દવે
૪. 'દયારામ' : મનસુખલાલ ઝવેરી / 'દયારામ' : પ્રવીણ દરજી
૫. 'વાંસલડી' : સં. સુમન શાહ

૬. 'દયારામ રસસુધા' : સં. શંકરપ્રસાદ છગનલાલ રાવલ
૭. 'હરીન્દ્ર દવેની કથાસૃષ્ટિ' : કલ્પના દવે
૮. 'હરીન્દ્ર દવેની સાહિત્ય સિદ્ધિ' : અંજની મહેતા
૯. 'હરીન્દ્ર વિશેષ' : સં. સુરેશ દલાલ
૧૦. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૧૧. જૂની ગુજરાતીના સાહિત્ય સ્વામીઓ : કે.કા. શાસ્ત્રી
૧૨. નવલકથા નિર્દેશ : રાધેશ્યામ શર્મા
૧૩. 'દયારામ : સર્જક પ્રતિભા' : કે.કા. શાસ્ત્રી

પ્રશ્નપત્ર - ૧૧ : સાહિત્યિક નિબંધ અને લેખન કૌશલ

૭૦

ગુણ

એકમ - ૧: નિબંધો

૩૦ ગુણ

૧. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યમાં પ્રેમલક્ષણાભક્તિ
  ૨. મધ્યકાલીન ગુજરાતી આખ્યાન
  ૩. મધ્યકાલીન ગુજરાતી કવિતામાં તત્ત્વદર્શન
  ૪. ગુજરાતી રંગભૂમિ
  ૫. ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતા
  ૬. ગુજરાતી અછાંદસ કવિતા
  ૭. ગુજરાતી ચરિત્રસાહિત્ય
  ૮. સાહિત્ય અને સમાજાભિમુખતા
  ૯. સાહિત્ય અને સમૂહમાધ્યમો
  ૧૦. ગુજરાતી સાહિત્યિક પત્રકારત્વ
  ૧૧. ગુજરાતી સાહિત્યમાં નારીવાદી વલણો
  ૧૨. ગુજરાતી દલિત સાહિત્ય
  ૧૩. ગુજરાતીમાં અનુવાદસાહિત્ય
  ૧૪. સાંપ્રત સાહિત્યિક સામયિકો
- (ચાર નિબંધો પૂછી એકને વિશે લખવા કહેવું)

એકમ - ૨: અરજીલેખન

૧૫ ગુણ

એકમ - ૩: લેખન કૌશલ

૨૫ ગુણ

(અ) જોડણી - પાંચ ગુણ

(બ) પર્યાયવાચ્ય શબ્દો - પાંચ ગુણ

(ક) વિરૂદ્ધાર્થી શબ્દો - પાંચ ગુણ (ડ) કહેવતો - અર્થ અને વાક્યમાં પ્રયોગ - પાંચ ગુણ

(ઈ) રૂઢિપ્રયોગો - અર્થ અને વાક્યમાં પ્રયોગ - પાંચ ગુણ

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'મધ્યકાલીન ભક્તિપ્રવાહ' : ડૉ. નિપુણ પંડ્યા
૨. 'આખ્યાન - સ્વરૂપ અને વિકાસ' : ડૉ. શશિન ઓઝા
૩. ભાર સાહિત્યસ્વરૂપો : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૪. સ્વરૂપ સન્નિધાન : સં. સુમન શાહ
૫. સાહિત્ય અને સમૂહ માધ્યમો : પ્રીતિ શાહ
૬. સાહિત્યમાં આધુનિકતા : સુમન શાહ
૭. આપણી રંગભૂમિ : ભરત દવે
૮. સન્દર્ભ : જયન્ત કોઠારી
૯. સાહિત્યિક નિબંધો : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૧૦. ૩૭ સાહિત્યિક નિબંધો : મફત ઓઝા
૧૧. ચરિત્ર સાહિત્ય : ઉપેન્દ્ર ભટ્ટ
૧૨. જીવનકથા : મણિલાલ પટેલ
૧૩. આત્મકથા : સતીશ વ્યાસ
૧૪. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ગુજરાતી નિબંધો : મફત ઓઝા
૧૫. 'સન્ધાન' - ૧ - ૨ - ૩
૧૬. સાહિત્યિક નિબંધમાળા અને લેખનકૌશલ : રતિલાલ નાયક વગેરે
૧૭. રૂઢિપ્રયોગ અને કહેવતકોશ - ચંદ્રિકાબહેન પટેલ
૧૮. પત્ર, અરજી અને અહેવાલ લેખન - રતિલાલ નાયક
૧૯. વિદ્યાર્થી શબ્દકોશ - કે.કા. શાસ્ત્રી
૨૦. જોડણી વિમર્શ - સોમાભાઈ પટેલ
૨૧. ગુજરાતી ભાષાનો લઘુ જોડણીકોશ - કે.કા. શાસ્ત્રી